

Stenogrammid

IX Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Neljapäev, 06.06.2002, 10:00

Toimetatud

Eelnõude üleandmine

1. Teated

2. Otsuse "Hannes Kirise Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" eelnõu (1068 OE) arutelu

10:00 Eelnõude üleandmine

10:00 Esimees T. Savi

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Me alustame oma neljapäevast täiskogu istungit. Juhatuse nimel olen valmis vastu võtma teie ettepanekuid eelnõude ja arupärimiste kohta. Kolleegidel palun registreeruda! Vabariigi Valitsuse esindaja proua Ülle Aaskivi, palun esimesena!

10:00 Ü. Aaskivi

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Valitsus annab täna Riigikogu menetlusse kolm eelnõu. Esimene nendest on kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Ettekandja on kaitseminister Sven Mikser. Teiseks annab valitsus täna Riigikogu menetlusse patendiseaduse muutmise seaduse eelnõu, ettekandja on majandus- ning teede- ja sideminister Liina Tõnisson. Kolmandaks annab valitsus täna Riigikogu menetlusse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu, ettekandja on keskkonnaminister Heiki Kranich.

10:00 Esimees

Suur tänu! Jätkavad kolleegid. Esimesena palun Tiit Sinissaar!

10:00 T. Sinissaar

Austatud härra esimees! Lugupeetavad kolleegid! Isamaaliidu fraktsioon täidab eile antud lubaduse ja esitab Riigikogu menetlusse võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse ja elamuseaduse osaliselt kehtetuks tunnistamise ning Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eile vastuvõetud võlaõigusseaduse ja teiste seaduste rakendamise seadusega on meie arvates loodud juriidiliselt vastuoluline ja poliitiliselt vastuvõetamatu regulatsioon, et pärast omandireformi aluste seaduse §-s 12¹ nimetatud üürilepingute kaheksa-aastast kohustuslikku kestmist ei ole lahendatud küsimus, kuidas sellelt erakordselt regulatsioonilt üle minna normaalsete lepingu sõlmimise tingimuste juurde. Eilsel arutelul koalitsiooni esindajaid kuulates tehti avaldusi, et seadus pikendab kaheksa aastat sunduslikult kehtinud lepinguid sundkorras veel viieks aastaks. Sellega oleks meie arvates loodud täiesti võimatus tunduv olukord, et on lepinguid, mille tingimused ja üüritasu ei muutu 13 aasta jooksul, samal ajal kui üürileandja kulutused sellel ajavahemikul pidevalt kasvavad. Selle kõige reguleerimiseks esitame Riigikogu menetlusse käesoleva seaduseelnõu.

10:00 Esimees

Suur tänu, Tiit Sinissaar! Järgmisena palun kolleeg Meelis Atonen!

10:00 M. Atonen

Austatud härra esimees! Head kolleegid! Ei ole vist raske arvata, et soovin enda ja hea kolleegi Olev Raju nimel üle anda riigieelarve seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mis eile õhtul siin saalis ühe puudu jäänud hääle tõttu vastu võtmata jäi. Meie ja ka valitsuse soov oleks, et seda eelnõu võimalikult kiiresti menetletaks.

10:00 Esimees

Suur tänu Meelis Atonenile! Lugupeetud kolleegid! Vabariigi Valitsuse üleantud kolmele seaduseelnõule, Isamaaliidu üleantud seaduseelnõule ning Olev Raju ja Meelis Atoneni üleantud seaduseelnõule nimetab juhatus juhtivkomisjonid vastavalt kodukorraseadusele. Austatud Riigikogu, palun kohaloleku kontroll! Kohalolijaks registreerus 69 Riigikogu liiget. Lugupeetud kolleegid, meie külalisterõdul viibib T_ehhi Vabariigi Senati välis-, kaitse- ja julgeolekukomisjoni delegatsioon eesotsas komisjoni esimehe härra Michael Žantovskyga. Ma teen teile ettepaneku tervitada meie külalisi. (Aplaus.)

1. 10:00 Teated

10:00 Esimees

Nüüd mõned teated Riigikogu juhatuselt. Riigikogu juhatus edastas Riigikogu liikme Jaan Leppiku arupärimise härra peaministrile ning Riigikogu liikme Villu Reiljani arupärimise keskkonnaministrile.

2. 10:00 Otsuse "Hannes Kirise Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" eelnõu (1068 OE) arutelu

10:00 Esimees

Meil on päevakorras üks päevakorrapunkt ja nimelt Riigikogu juhatuse algatatud Riigikogu otsuse "Hannes Kirise Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" eelnõu. Siinkohal on üks täpsustus. Põhiseaduskomisjon on palunud kaasettekandeks sõna anda Riigikohtu esimehele Uno Lõhmusele. Edasi lubage mul tutvustada teile või õigemini meelde tuletada, kolleegid, nimetatud otsuse eelnõu menetlemise korda, mida reguleerib kodukorraseaduse § 107. Eelnõu algataja teeb siin ettekande. Juhtivkomisjoni, see on põhiseaduskomisjoni esindaja teeb kaasettekande. Edasi saab iga Riigikogu liige esitada kaks suulist küsimust. Ametiisikukandidaadi ettekanne on kuni 10 minutit, millele järgneva 20 minuti jooksul saavad Riigikogu liikmed esitada ametiisikukandidaadile suulisi küsimusi. Edasi avatakse läbirääkimised. Muudatusettepanekuid eelnõu kohta ei esitata. Lõppsõnavõimalus on ja on lõpphääletus. Hääletamine on salajane kooskõlas kodukorraseaduse § 66 punktiga 3 ja otsuse vastuvõtmiseks on nõutav poolthäälte enamus. Ja veel, lugupeetud kolleegid, nagu te mõistate, on eelnõu algataja Riigikogu juhatus ja arutelu algab siinkohal Riigikogu juhatuse esindaja ettekandega. Pean aga täna tõdema seda, et Riigikogu juhatusest viibin ainult mina Riigikogu istungil. Seetõttu palun ma teie nõusolekut, et ma teen ettekande kõnepuldist ja te saate kahtlemata esitada ka küsimusi. Kui te sellega nõus olete, siis me nii ka toimime, sest juhatuse ja minu isiklik eesmärk on meie tööna dal edukalt lõpetada. Austatud Riigikogu! Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse § 65 punktile 8 ja § 150 lõikele 2 nimetab Riigikohtu liikmed ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Käesoleva aasta 13. mail tegi Riigikohtu esimees Uno Lõhmus Riigikogule ettepaneku nimetada Riigikohtu liikmeks Hannes Kiris. Riigikohtu liikme ametikoht vabanes 14. veebruaril käesoleval aastal seoses Jüri Rätsepa Riigikohtu liikme ametist vabastamisega vanusepiiri saabumise tõttu. Riigikogu kodukorra seaduse § 50 kohaselt peab Riigikogu otsuse, mis käsitleb Riigikohtu esimehe ettepanekul Riigikohtu liikme ametisse nimetamist, eelnõu algatama Riigikogu juhatus, kes ongi vastava otsuse eelnõu ette valmistanud, millest ma käesoleval hetkel olen teid ka informeerinud. Tõnu Kauba, palun!

10:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Ma tahtsin ainult küsida, kas seaduses on määratud ka mingisugune tähtaeg ühe Riigikohtu liikme ja teise Riigikohtu liikme määramise vahel või ei ole.

10:00 Esimees

Juhatus seda küsimust eelnõu ette valmistades ei arutanud, aga ma usun, et kaasettekandja vastab sellele täpselt. Austatud Riigikogu! Kaasettekandeks palun Riigikogu kõnepulti põhiseaduskomisjoni esimehe Indrek Meelaku!

10:00 I. Meelak

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu! Põhiseaduskomisjon arutas juhtivkomisjonina Riigikogu otsuse eelnõu Hannes Kirise Riigikohtu liikme ametisse nimetamiseks oma käesoleva aasta 23. mai istungil. Komisjon tutvus eelnõu ja sellele lisatud dokumentidega ning vestles komisjoni istungil viibinud Hannes Kirisega. Eelnimetatud toimingute tulemusena jõudis komisjon kindlale arusaamisele, et Hannes Kiris on väärikas kandidaat Riigikohtu liikme kohale. Oma arusaamise vormistas komisjon konsensuslikult hääletage 11 poolt, 0 vastu ja 0 erapooletut, tehes Riigikogu täiskogule ettepaneku panna käesolev eelnõu lõpphääletusele ning otsusena vastu võtta. Suur tänu!

10:00 Esimees

Suur tänu, Indrek Meelak! Kolleeg Enn Tarto, küsimus.

10:00 E. Tarto

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Selle elulooga tutvudes jääb tõesti väga hea mulje. Kas komisjonis arutati, kas härra Hannes Kiris jõudis olla ka kompartei liige või on ta juba uue, noorema põlvkonna jurist, kes ei ole olnudki kompartei liige?

10:00 I. Meelak

Aitäh! Komisjon seda küsimust ei arutanud ja ma usun, et te saate selle küsimuse esitada Hannes Kirisele endale. Suur tänu!

10:00 Esimees

Suur tänu, Indrek Meelak! Kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks palun Riigikogu kõnepulti Riigikohtu esimehe Uno Lõhmuse!

10:00 U. Lõhmus

Härra esimees! Lugupeetud saadikud! Mul on vähe lisada sellele informatsioonile, mis on juba olemas teie laudadel. Ma märgiksin ainult niipalju, et valiku, keda esitada Riigikohtu liikme kandidaadiks, tegi Riigikohtu üldkogu. Hannes Kirise kandidatuuri toetas ka Kohtunike Ühing ja tema kandidatuur on arutatud läbi Justiitsministeeriumiga. On küllaltki oluline, et Riigikohtu liikmete koosseis oleks tasakaalustatud. Ma pean siin silmas seda, et tegevkohtunikel, nii esimese kui teise astme kohtunikel, oleks võimalus saada Riigikohtu liikmeks. Meil on avatud süsteem ja õigusemõistmise huvides on ka see, et väljastpoolt kohtusüsteemi saadakse Riigikohtu liikmeks. Kui te meelde tuletate, siis eelmine kandidaat siin saalis, Villu Kõve, tuli väljastpoolt kohtusüsteemi. Hannes Kiris tuleb kohtusüsteemi seest, ta töötab praegu Tallinna Linnakohtu kohtunikuna. Kuid tal on ka varasem praktika prokuratuurist, ta on pikka aega töötanud prokuratuuris ja juhtinud ühte Eesti suurimat, Tallinna Prokuratuuri. Kuna tegemist on kohaga kriminaalkolleegiumis, siis meie arvates on väga oluline Hannes Kirise puhul see, et varasemalt, töötades prokuratuuris, oli ta üsna hästi tuttav kriminaalõigusega. Kohtunikuna on ta lahendanud tsiviilasju, kuid tsiviilasjade ja tsiviilõiguse tundmine tuleb praegusel ajal ka kriminaalkohtunikule kasuks. Märkigem ka seda, et ta on noorema põlvkonna jurist. Ka see on küllaltki oluline valikukriteerium, et Riigikohtusse ei satuks suhteliselt üheeaalised, sest siis on ka rotatsioon normaalsem ja loomulikum. See oleks ka vist kõik, mis ma härra Kirise iseloomustamiseks tahaksin teile siin öelda. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu, härra Uno Lõhmus! Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi? Kalle Jürgenson, palun!

10:00 K. Jürgenson

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra Lõhmus! Teie jutust tulenevalt on hea võimalus küsida teilt praegu järgmist. Teema, mida ma puudutan, võib ilmselt üsna tõsiselt teie ette tulla juba lähemas tulevikus. Te nimetasite tasakaalustatust Riigikohtus kohtunike isikute läbi selles mõttes, kust nad tulevad. Te puudutasite erinevaid spektreid kohtunike puhul vanusest lähtudes. Härra Lõhmus! Kuidas ja kas on Riigikohus tasakaalustatud sooliselt, kui palju on teil naisterahvaid ja kui neid on vähem, siis kas te võiksite selgitada, miks? Ja kas tänase juhtumi puhul oli vaatluse all ka mõni naiskohtunik?

10:00 U. Lõhmus

Naiskohtunikke on praegu kolm. Kuid me ei ole kunagi lähtunud sellest, et peaks olema absoluutne sooline tasakaal. Näiteks Tallinna Linnakohtus on 80% naisi ja 20% mehi. Kohtunike valikul on põhiliseks kriteeriumiks see, missugune on kohtunikukandidaadi kvalifikatsioon, missugused on tema võimed ja kui selles suhtes on võrdsed kandidaadid, meeskandidaadid ja naiskandidaadid, siis nähtavasti tuleb arvestada ka seda, et oleks sooliselt tasakaalustatud. Kuid esmane valikukriteerium ei ole mitte sugu, vaid inimese kvalifikatsioon. Konkreetselt selle koha täitmisel ei olnud arutusel ühtegi naiskandidaati, kuigi kõigil oli võimalus kandideerida, ka naiskohtunikul. See oli üks vähestest juhtudest, kus ma avalikult kuulutasin, et kes soovivad, võivad kandideerida, mis ei tähendanud muidugi konkurssi sõna otsesemas mõttes. Kuid paraku soovijaid ei olnud.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Liis Klaar.

10:00 L. Klaar

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud härra Lõhmus! Ma loen siit, et härra Kiris on ka Vabariigi Valimiskomisjoni aseesimees. Kas võib tekkida mingisugune huvide konflikt nüüd, kui valimised on ees ja näiteks keegi kaebab valimiskomisjoni kohtusse?

10:00 U. Lõhmus

Kahjuks on see nii ja härra Kiris aktsepteerib seda, et ta lahkub Vabariigi Valimiskomisjonist, muidugi ilmselt siis, kui te teete otsuse tema nimetamise kohta.

10:00 Esimees

Aitäh! Tõnu Kauba, palun, teine küsimus!

10:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra Lõhmus! Minu küsimus puudutab ühte viidet, mille te oma ettekande alguses tegite. Kui ma õigesti tähele panin, siis te teatasite, et olete ka täitevvõimu, vist Justiitsministeeriumiga või ministriga kas siis nõu pidanud või mõtteid, arvamusi vahetanud, küll vist mitte kooskõlastanud. Aga sellegipoolest ma küsin, milline tähendus on sellisel arupidamisel teise võimu või täitevvõimu esindajatega.

10:00 U. Lõhmus

Ma pean selliseid konsultatsioone absoluutselt vajalikeks ja normaalseks. Riigikohtu kohtuniku ametikoht on selline, mis vajab, enne kui kandidaat esitatakse, konsulteerimist kõigi asjast huvitatud pooltega. Mis ei tähenda seda, et ühel, kas siis Justiitsministeeriumil või Kohtunike Ühingul või ükskõik kellel, oleks võimalus mõjutada või otsustada, kes saab Riigikohtu liikme kandidaadiks. Kuid on üsna normaalne, et ühiskonnas arutatakse selle olulise ametiposti täitmist.

10:00 Esimees

Suur tänu, härra Riigikohtu esimees! Rohkem küsimusi ei ole. Lugupeetud Hannes Kiris! Teil on võimalik esineda Riigikogu ees kuni kümneminutilise ettekandega. Palun!

10:00 H. Kiris

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Minu eluloolised andmed on esitatud elulookirjelduses ja nende põhjalikum ülekordamine siin ei ole ilmselt otstarbekas. Kuivõrd kandideerimisel Riigikohtu kohtuniku ametikohale on mul tulnud vastata mulle esitatud küsimustele nii Riigikohtu üldkogus kui ka Riigikogu põhiseaduskomisjoni ees, kasutaksin ma mulle praegu antud võimalust selleks, et lihtsalt võtta kokku seisukohad nendes küsimustes, mida on esitatud nii Riigikohtu üldkogus kui ka põhiseaduskomisjonis. Need korduvad küsimused võiks lühidalt kokku võtta ühe küsimusena. On uuritud nii ja naa seda, millised on minu tugevad, millised aga nõrgad küljed. Usun, et tugevad küljed tulenevad sellest, mis ma olen varem teinud, kuidas ma olen varem töötanud, see on siis 1990. aastast kuni 1999. aastani prokuratuuris. Prokuratuuris töötades on tulnud tegelda tõepoolest kõigi valdkondadega, millega prokurör kokku puutus, sealhulgas enne 1993. aastat ka kriminaalasjade uurimisega, hiljem ka riikliku süüdistuse esindamisega kohtus, järelevalvetöö organiseerimise ja korraldamisega. Prokuratuuris töötades tuli ka sageli kokku puutuda küsimustega, mis olid seotud kriminaalseaduse ja kriminaalmenetluse seaduse muutmistega ning prokuratuuriseadusega, mida tol ajal välja töötati. Alates 1999. aastast, kui töötan Tallinna Linnakohtus kohtunikuna, sattusin juhuse tahtel, võib nii öelda, eneselegi veidike ootamatult tegelema tsiviilõiguse valdkonnaga ja tsiviilmenetlusega. Varsti olen selles vallas tegutsenud kolm aastat. Väga raske on muidugi enda tegevusele hinnangut anda, kuid niipalju julgen siiski väita, et on tunne, et olen saanud ikkagi järje peale ja töö läheb korralikult. Kogu töötamise jooksul nii prokurörina kui kohtunikuna olen üritanud lähtuda põhimõttest, et kui midagi teha, siis tuleb seda üritada teha võimalikult hästi. Töö tegemisel olen vastu saanud kogemuse. Ma arvan, et ka oskuse vaadata asju erinevatest vaatepunktidest ja kogemuse suhelda väga erinevate inimestega. Nõrk kül. Loomulikult on esitatud küsimusi selle kohta, kus on teaduskraad, kus on pedagoogiline tegevus. Neid tõepoolest ei ole, kuid selgitaksin, et veel Tartu Ülikoolis õppimise ajal ja ka vahetult pärast lõpetamist tuli selliseid ärgitusi õppejõududelt selles suunas, et võiks kavandada oma tulevikku edasiste õpingutega ja ühendada see siis Tartu Ülikooliga. Tol ajal, s.o vahetult pärast ülikooli lõpetamist oli eelistus aga teine ja oli tung praktilisema töö poole. Hiljem on aga tööhulk ja koormus olnud sellised, mis ei ole võimaldanud põhjalikumalt muude asjadega tegelda. See olekski võib-olla kõik. Heameelega vastaksin küsimustele.

10:00 Esimees

Suur tänu, härra Hannes Kiris! Nüüd on Riigikogu liikmetel 20 minuti jooksul võimalik esitada ametiisikukandidaadile küsimusi. Esimene küsimus tuleb Vahur Glaaselt. Palun!

10:00 V. Glaase

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetav härra Kiris! Te olete kaua aega töötanud prokuratuuris ja kindlasti olete väga kogenud inimene selles suhtes. Kas teil praktika käigus on tekkinud selline mulje, et prokuratuuri funktsioone võiks seadusandja laiendada näiteks uurimise koha pealt või kas või selleni välja minnes, et prokurörid saaksid esitada tasuta, riigilõivuvabalt hagnosis kodanike huvide kaitseks, sest paraku paljudel juhtudel ei ole kodanikel endil materiaalselt võimalik kohtusse minna ega advokaatide poole pöörduda?

10:00 H. Kiris

Aitäh! Mis puudutab prokuröri funktsioonide laiendamist, siis ilmselt on see küsimus, mis vajab tõepoolest põhjalikumat arutamist, aga mis puudutab riigilõivuvabade hagide esitamist, siis ma arvan, et prokuröri tegevus peaks jääma kriminaalmenetluse raamidesse ja mitte sealt väljuma. Kui kuriteoga tekitatakse isikule kahju, siis see isik ei pea hagi esitades tasuma sellelt riigilõivu. Nii et selles osas ei ole isiku, kellele on kahju tekitatud, õigused selle tõttu kuidagi rikutud. Ma arvan siiski, et igal isikul endal peaks olema õigus ja võimalus otsustada, kas ta soovib esitada kuriteoga tekitatud kahju nõuet või mitte.

10:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Jaanus Männik.

10:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra Kiris! Teie elulookirjelduses on kirjas ja te ka äsja rääkisite sellest, et te olete töötanud prokurörina riikliku süüdistaja rollis. Kas te võiksite tuua näiteid, millised on olnud olulisemad riikliku süüdistaja rollis toimetatud kohtuasjad ja vastavad kohtulahendid ehk kui palju olete peale jäänud ja kui palju alla jäänud?

10:00 H. Kiris

Aitäh! Olen sunnitud siin tõdema, et aeg, millal ma riiklikku süüdistust kohtus esindasin, jäi suures osas aastatesse 1991-1994 ja praegu tagantjärele neid konkreetseid kaasusi meelde tuletada on väga raske. Võin öelda, et tegemist oli raskemates asjades süüdistuse esindamisega selles mõttes, et oli vägistamisjuhtumeid, oli röövimisi, oli tapmissüüdistusi. Nüüd küsimus selle kohta, kui palju n-ö mina peale jäin või ei jäänud. Ma arvan, et peale pidi jääma õigus selles asjas. Oli ka selliseid situatsioone, kus esindasin süüdistust ja olin sunnitud süüdistusest loobuma ja paluma isiku õigeksmõistmist, aga ma ei arva, et see oleks kuidagi allajäämine, vaid vastupidi, ma arvan, et tulemus oli üks ja õiglane.

10:00 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Enn Tarto.

10:00 E. Tarto

Aitäh, härra juhataja! Austatud kandidaat härra Hannes Kiris! Ma esitan otsese küsimuse. Kas teie kui noorema põlve jurist jõudsite olla ka kompartei liige või liikmekandidaat?

10:00 H. Kiris

Jõudsin olla kommunistliku partei liikmekandidaat ja liige kaks kuud.

10:01 Esimees

Tänan! Kolleeg Kalle Jürgenson.

10:01 K. Jürgenson

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra Kiris! Küsin teie käest küsimuse, mida ma olen kõigi samasuguses olukorras esinenute käest küsinud. Kas te võiksite anda oma hinnangu, ütleme, viie palli süsteemis meie tänasele kohtusüsteemile?

10:01 H. Kiris

Aitäh! Kohtusüsteemile tervikuna hinnangut anda on minu arvates väga keeruline. Tähendab, kohtusüsteem on meil mitmeastmeline ja igas astmes on mitmeid kohtuid, välja arvatud Riigikohus. Ma usun, et see hinnang igale kohtule oleks erinev ja ma kaldun arvama, et väga raske on näiteks võrrelda võrreldamatut, võib-olla Saaremaa kohut Tallinna Linnakohtuga. Aga kui võtta kokku kõik need plussid ja miinused, mis kohe meelde tulevad, siis ma arvan, et meie kohtusüsteem ei ole mitte alla keskmise. Selles viie palli süsteemis julgeksin ma ikka üle kolme anda küll.

10:01 Esimees

Tänan! Kolleeg Elmar Truu.

10:01 E. Truu

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud Hannes Kiris! Teil on soliidne staaž prokurörina ja kohtunikuna töötamisel Tallinnas. Tallinn on teadagi väga kriminogeenne ja siin on väga vaja tublisid kohtunikke ja prokuröre. Nüüd te otsustate Tallinna maha jätta. Kas töö Riigikohtus pakub siis suuremat huvi või on teil seal samasugused võimalused nagu Tallinnas edasi areneda?

10:01 H. Kiris

Aitäh! Alustaksin vastust sellega, et minu sünnilinn on Tartu. Tallinnas asusin tööle pärast ülikooli lõpetamist ja olen seni siin töötanud. Kas Riigikohtus on suuremad võimalused? Nii maa- ja linnakohtunik kui ka Riigikohtu kohtunik annavad ametivande ja sellest ametivandest tulenevalt on neil

nii esimeses astmes kui teises astmes ja ka Riigikohtus võimalus mõista kohut oma südametunnistuse järgi, juhindudes põhiseadusest ja Eesti Vabariigi seadustest. Ma arvan, et võimalused õigusemõistmisel on ühesugused.

10:01 Esimees

Täna! Kolleeg Jaana Padrik.

10:01 J. Padrik

Suur tänu! Lugupeetud härra Kiris! Ka minul on üks üldisem ja põhimõttelisem küsimus õigusemõistmise printsiipide kohta. Kohtunikel on võimalus õigust mõista nii seaduse sätte kui seaduse mõtte kohaselt. Vahest kergem, kindlam ja turvalisem on kohtunikul otsust langetada seaduse sätte kohaselt. Seaduse mõtte poole liikudes oleks vaja vahest rohkem sisemist veendumust ja kohtuniku kvalifikatsiooni ning väga tugevat, head isiksust. Rõhutaksin eriti seda kvalifikatsiooni poolt. Seaduse mõtte järgi õigusemõistmine või selle poole liikumine suunaks meie õigusemõistmist rohkem ka ühiskonna ootuste poole. Mis te arvate, kas see oleks võimalik, kas see oleks vajalik, kas meie kohtunikud on vastava ettevalmistusega ja valmis arvestama rohkem ka seaduse mõtet seaduse sätte kõrval?

10:01 H. Kiris

Aitäh! Ma arvan, et kohtunikud arvestab kindlasti ka praegu seaduse mõtet seaduse sätte kõrval. Teine asi on see, et ma ei julgeks tõmmatagi kindlat piiri, öelda, et need on nagu kaks poolust, on seaduse säte ja seaduse mõte. Ma olen ikka seda meelt, et ei saa otsida seadusest mõtet, mida nendes sätetes pole kirja pandud. Seaduse mõte peab ikkagi seaduse sätete kaudu, erinevate seaduste erinevate sätete kaudu välja ja esile tulema. Põhimõtteliselt olen ma küll selle poolt, et asju ja seaduse sätteid tuleb vaadata kogumis, et seda seaduse mõtet leida. Küll ei ole ma sellel seisukohal, et saaks nüüd rääkida näiteks mingist konkreetsest seadusest ja öelda, et kuigi seda siin sätetes kirjas pole ja seda tõepoolest kusagil ei ole, siis leiame, et mõte on ikkagi teine. Ma arvan, et mõtet tuleb ikkagi otsida ka nende seadusesätete kaudu.

10:01 Esimees

Täna! Kolleeg Andres Varik.

10:01 A. Varik

Täna, härra esimees! Härra Kiris! Minu küsimus on ka põhimõttelist ja üldist laadi. Ma sooviksin teada teie isiklikku arvamust. Kas praegusel hetkel on karistused Eestis normaalsed, leebed või liiga ranged? Ja juba kitsamas mõttes: võib-olla on teatud kuriteoliike, kus karistused võiksid siiski olla kas suuremad või väiksemad?

10:01 H. Kiris

Aitäh! Karistuste suhtes on mu seisukoht selline, et kriminaalseadus näeb tavaliselt ette karistuste alammäärad, ülemmäärad, seda ka iga konkreetse kuriteo eest. Küsimus ei tõusetu võib-olla mitte niivõrd nii, et mõne kuriteoliigi või kuriteo eest peaks karistus olema suurem või peaks olema väiksem. Tundub, et küsimus on hoopis nagu teiseplaaniline, et mis on selle karistuse eesmärk, kui palju ta kasvatab, kui palju ta parandab, kui palju ta karistab või hoiatab ja muud küsimused sinna juurde. Samuti arvan, et iga konkreetse teo, iga konkreetse kuriteo ja selle teo toime pannud isiku puhul tuleb arvestada ikkagi nii seda isikut kui ka kuriteo toimepanemise kõiki asjaolusid ja leida just see õige karistus. Tõepoolest, olen nõus, et selle õige karistuse leidmine ei ole sugugi kerge. Aga ma ei julgeks väita, et praegu seaduses kirjas olevad karistused ei lubaks ega võimaldaks leida igale kuriteo toime pannud isikule õiglast ja õiget karistust.

10:01 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Väino Linde.

10:01 V. Linde

Aitäh! Austatud härra Kiris! Mõnes massimeedias avaldatud artiklis on mõned isikud üritanud teinekord vähemalt esmapilgul vastandada omavahel meie riigi eri võime, täidesaatvat, seadustloovat ja kohtuvõimu. Kas te võiksite öelda, milline on teie arvates praegu meie eri riigivõimuharude omavaheline vahekord ja mõjusid üksteise suhtes?

10:01 H. Kiris

Aitäh! Eri võimude mõjusid üksteise suhtes? Ma arvan, et see mõju peaks olema selline, et kõik kolm võimu saaksid vabalt ja segamatult toimida tegelikult selle eesmärgi nimel, et sellest oleks kasu kõigil Eesti elanikel. Kuivõrd nüüd seda koostoimet ei ole? Ma julgen väita, et ehk on need väited kuidagi üle paisutatud või kantud mingitest kartustest. Mulle tundub küll, et need koostoimemehhanismid on praegu olemas ja neid ka kasutatakse ning kasutatakse n-ö tavapärasest mõistlikkusest lähtudes, nii nagu täna esitati Riigikohtu esimehele küsimus ka selle kohta, et minu kandidatuuri arutati justiitsministriga. Ma olen täiesti seda meelt, et see on ka ilmselt üks näide sellest, et saab koos sõbralikult, normaalselt asju ajada.

10:01 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Arvo Sirendi.

10:01 A. Sirendi

Suur tänu! Eelmine siseminister härra Loodus esines meil siin korduvalt ja ütles, et politsei ülesanne ei ole mitte esmalt kurjategijaid kinni püüda ja neid karistada, vaid kõigepealt kuritegevuse põhjuste likvideerimisega tegelda, kuigi nende karistamata jätmine on nagu peamine kuritegevuse jätkumise põhjus. Samal ajal justiitsminister Varul õpetas meid, et karistuste vältimatus on peamine, millega tuleb arvestada. Kas te võiksite neid asju kommenteerida?

10:01 H. Kiris

Väga raske on kommenteerida erinevate isikute erinevaid seisukohti üheaegselt. Kuid ma olen seda meelt, et politsei tegevus, karistamine kohtute poolt taandub tegelikult kõik ka kriminaalmenetlusele ja kriminaalmenetluse eesmärkide täitmisele üldse. Kriminaalmenetluse eesmärk on praegusel ajal siiski ka see, et iga kuriteo toime pannud isik saaks üles leitud ja õiglaselt karistatud. Ma saan aru, et politseil on olnud ja on ka praegu tohtult ülesandeid, millega ta peab toime tulema. Ma kaldun arvama, et küsimus on selles, et faktiliselt politsei jõud ei käi kõigest nendest ülesannetest üle ja politsei ise üritab leida mingisuguseid eelistusi, millega tegelda rohkem ja millega tegelda vähem. Nii et see on ilmselt puhtpragmaatiliselt niimoodi väljendatud.

10:01 Esimees

Täna! Jaana Padrik, palun, teine küsimus!

10:01 J. Padrik

Suur tänu! Lugupeetud härra Kiris! Enamasti on kohtunikel see tava, et kohtunik ei kommenteeri oma otsuseid ei avalikkusele ega ajakirjandusele ja väide on seejuures niisugune, et kohtuniku seisukoht on kirjas kohtuniku otsuses. Samas võiks mõelda nii, et olukorras, kus meie ühiskond ei ole siiski päris rahul nende kohtuotsuste laadiga, lähendaks vahest see, kui kohtunik ise kommenteeriks avalikkusele ja ajakirjandusele vahetult ühiskonna sensitiivseid ja tundlikke kohtuotsuseid, ühiskonda ja kohtupidamist. Kahtlemata on jällegi seesama probleem, et see nõuab kohtunikult vastavat ettevalmistust ja kvalifikatsiooni, ta peab siis suutma oma kohtuotsuse lahti rääkida ja motiveerida tunduvalt lihtsamal keeles. Paljud kohtunikud just nagu ei vaeu või ei taha jne. See on olnud teemaks ja probleemiks ka kohtunikukonna enda hulgas. Ma mäletan, et kui Allar Jõks juhtis veel Kohtunike Ühingut, tegeles ka tema korduvalt selle teemaga ja oli minu mäletamist mööda samuti pigem seda meelt, et kohtunikud võiksid ise rohkem kommenteerida oma otsuseid. Milline on teie seisukoht, kas on praegu mingi dokument või õigusakt, mis seda segab, või milles on probleem, et kohtunikud ei taha väga palju avalikkusele kommenteerida, selgitada, motiveerida oma otsuseid, miks nad tegid ühe või teistpidise otsuse?

10:01 H. Kiris

Aitäh! Massiteabevahenditesse ilmselt ei jõua sugugi kõik kohtulahendid, sinna jõuavad üksikud. Ma võib-olla ei olekski päris nõus, et kohus teeks väga palju selliseid otsuseid, mis ei vasta üldsuse ootustele. Siin on ka erinevad menetlused. Ma oskan kõrvutada kriminaalmenetlust ja tsiviilmenetlust. Tsiviilvaidluses on tõenäoliselt igal juhul selline olukord, kus ühe poole ootustele see otsus ei vasta. Vaidlus vajab lahendamist, kohus lahendab selle tõenäoliselt ühtmoodi. Kõige tõenäolisem on see, et üks pool osutub kaotajaks, vahel võib juhtuda, et mõlemad pooled osutuvad kaotajaks. Kõige harvemini juhtub seda, et mõlemad võidavad sellest kohtuasjast midagi. Kriminaalmenetluses on muidugi natuke teistmoodi, kuid põhimõtteliselt jagan ikkagi isiklikult seda seisukohta, et kohus peaks kõik oma väited ja põhjendused esitama kohtuotsuses. Ma olen tegelikult seda meelt, et kohus peaks need väited ja põhjendused suutma panna otsusesse kirja sellises eesti keeles, mis on arusaadav igale otsuse lugejale, mitte ainult vandeadvokaadile või mõnele teisele juristile. Miks ei taheta oma otsuseid kommenteerida? Võib-olla on siin hoopis mingid muud probleemid, mis tulenevad kas või sellest samast tööhulgast, töökoormusest. Kohtunik teeb otsuse valmis, ta arvab, et kõik on seal kõigile arusaadav, ta on otsuse ära teinud, ütleme nii, et füüsiliselt on ta selle asja lõpetanud, tal on ees suured virnad uusi asju, muu asi summutab tal n-ö selle endise asja ära. Ma arvan, et võib-olla on selline lähenemine puhtalt inimlik. Kuid siiski olen seda meelt, et kohtuotsuses peaksid olema selges ja arusaadavas keeles kõik põhjendused kirjas, et ei oleks vaja täiendavat kommenteerimist.

10:01 Esimees

Suur tänu, Hannes Kiris! Riigikogu liikmetel teile rohkem küsimusi ei ole. Tänan vastuste eest! Austatud Riigikogu, kas keegi soovib osaleda läbirääkimistel? Ekraan on tühi. Läbirääkimisi ei avata. On lõppsõnavõimalus. Keegi seda kasutada ei soovi? Sellisel juhul alustame otsuse eelnõu lõpphääletust. Austatud Riigikogu, me asume hääletama otsuse eelnõu 1068. Tuletan teile veel kord meelde, et hääletamine on kodukorraseaduse § 66 punkti 3 alusel salajane. Austatud Riigikogu, panen lõpphääletusele Riigikogu juhatuse algatatud Riigikogu otsuse "Hannes Kirise Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" vastuvõtmise. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Otsuse eelnõu vastuvõtmise poolt on 53 Riigikogu liiget, vastu on 2, erapooletuid ei ole. Otsus on vastu võetud ning Hannes Kiris on Riigikogu poolt Riigikohtu liikmeks nimetatud. Palju õnne! Lugupeetud kolleegid! Sellega on meie päevakord ammendunud. Meie istung on lõppenud. Istungi lõpp kell 10.47.